TMO Lahtinen Päivi(TEM)

19.07.2017
JULKINEN

Viite

Asia
Epävirallinen kilpailukykyministereiden (tutkimus) kokous 24.-25.7.2017, Tallinna

EU-puheenjohtajamaa Viro järjestää epävirallisen kilpailukykyministereiden kokouksen (tutkimus) Tallinnassa 24.-25.7.2017. Suomi osallistuu kokoukseen virkamieskokoonpanolla.

Kokouksessa on kaksi aihetta Viron puheenjohtajakauden painopisteiden mukaisesti: 1) tutkimus- ja innovaatioinvestointien vaikuttavuus ja 2) tutkimus- ja innovaatioalan kumppanuushankkeiden avoimuuden ja koherenssin lisääminen. Molemmat teemat pohjustavat EU:n monivuotisen rahoituskehyksen (MFF 2021-) ja seuraavan eli 9. tutkimuksen ja innovaatioiden puiteohjelman (FP9, 2021-) valmistelua.

Ensimmäisen teeman tavoitteena on kirkastaa tutkimukseen ja innovointiin (T&I) tehtävien investointien taloudellista ja yhteiskunnallista merkitystä. T&I-toiminnan vaikuttavuuden mittaaminen on haasteellista, koska T&I-toiminnan tulokset eivät useinkaan näy välittömästi vaan ne syntyvät usein keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä. Komission tuoreen selvityksen mukaan T&K-investointien lisääminen 0.2 %:lla BKT:sta johtaisi 1.1 %:n BKT:n kasvuun. EU on asettamastaan T&I-investointien 3 %:n BKT-osuustavoitteesta vielä kaukana (2,03 %, EU28, 2015).

Suomi pitää tutkimus- ja innovaatiotoimintaa tärkeänä kestävän talouskasvun, työpaikkojen luomisen, kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Tieteen ja teknologian läpimurrot ja vaikuttavuus eivät synny ilman pitkäjänteistä panostamista laadukkaaseen tutkimus- ja innovaatiotoimintaan. Riittävän julkisen ja yksityisen T&I-rahoituksen lisäksi tarvitaan sekä rakenteellisia että toiminnallisia uudistuksia ja toimintaympäristön jatkuvaa kehittämistä siten, että edesautetaan mm. yrittäjyyden ja uusien kasvualojen syntymistä ja kehittämistä.

Toisen eli tutkimus- ja innovaatioalan kumppanuushankkeita koskevan keskustelun tarkoituksena on hakea keinoja, joilla seuraavan EU:n tutkimuksen ja innovaatioiden puiteohjelman (9. puiteohjelma, 2021-) kumppanuushankkeiden valikoimaa (landscape) voitaisiin yksinkertaistaa, tehdä koherentimmaksi sekä lisätä niiden vaikuttavuutta ja avoimuutta. Kumppanuuksia on perustettu niin julkisten sektorin toimijoiden (public-public) kuin julkisen ja yksityisen sektorin (public-private) välille ja niiden osuus nykyisen puiteohjelman, Horisontti 2020, budjetista on ohjelman joissakin osissa jo merkittävä.

Suomi tukee 9. puiteohjelman kumppanuushankkeiden valikoiman yksinkertaistamista ja keskittymistä sellaisiin hankkeisiin, joilla on parhaat edellytykset lisätä vaikuttavuutta ja synnyttää monen toimijan vuorovaikutteisia verkostoja, innovaatioekosysteemejä. Puiteohjelman tulee mahdollistaa ja kannustaa kaikenkokoisia yrityksiä, korkeakouluja, tutkimuslaitoksia ja julkisen sektorin toimijoita yhteistyöhön.

Epävirallisessa kokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Asialista:

1) Sessio I: Tutkimus- ja innovaatioinvestointien vaikuttavuus

2) Sessio II: Eurooppalaisten tutkimus- ja innovaatioalan kumppanuushankkeiden avoimuuden ja koherenssin lisääminen

Asia
EU; Neuvosto; Epävirallinen kilpailukykyministereiden (tutkimus) kokous 24.-25.7.2017, Viro

Kokous
Epävirallinen kilpailukykyministerikokous 24.07.2017 - 25.07.2017

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

EU-puheenjohtajamaa Viro järjestää epävirallisen kilpailukykyministereiden (tutkimus) kokouksen Tallinnassa 24.-25.7.2017. Suomi osallistuu kokoukseen virkamieskokoonpanolla, alivaltiosihteeri Petri Peltosen (TEM) johdolla.

Kokouksessa on kaksi aihetta Viron puheenjohtajakauden painopisteiden mukaisesti: 1) tutkimus- ja innovaatioinvestointien vaikuttavuus ja 2) tutkimus- ja innovaatioalan kumppanuushankkeiden avoimuuden ja koherenssin lisääminen. Molemmat teemat pohjustavat EU:n monivuotisen rahoituskehyksen (MFF 2021-) ja seuraavan eli 9. tutkimuksen ja innovaatioiden puiteohjelman (FP9, 2021-) valmistelua. Komissio antanee FP9-ehdotuksensa vuoden 2018 jälkipuoliskolla.

Suomen kanta

Suomi pitää tutkimus- ja innovaatiotoimintaa tärkeänä kestävän talouskasvun, työpaikkojen luomisen, kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Tieteen ja teknologian läpimurrot ja vaikuttavuus eivät synny ilman pitkäjänteistä panostamista laadukkaaseen tutkimus- ja innovaatiotoimintaan. Riittävän julkisen ja yksityisen T&I-rahoituksen lisäksi tarvitaan sekä rakenteellisia että toiminnallisia uudistuksia ja toimintaympäristön jatkuvaa kehittämistä siten, että edesautetaan mm. yrittäjyyden ja uusien kasvualojen syntymistä ja kehittämistä.

Tutkimus- ja innovaatiorahoituksen vaikuttavuuden lisääminen edellyttää mm. vahvaa yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyötä ja parhaiden osaamiskeskittymien vahvistamista. Globaalien osaamiskärkien tavoittelu ja uusien ratkaisujen luominen edellyttävät laaja-alaisia, monen toimijan vuorovaikutteisia verkostoja.

Suomen alustavien näkemysten mukaan EU:n seuraavassa tutkimuksen ja innovaatioiden puiteohjelmassa tulee korostaa eurooppalaista lisäarvoa, monenkeskistä yhteistyötä ja vaikuttavuutta. Puiteohjelmassa tulee noudattaa korkean laadun ja avoimen kilpailun periaatteita ilman jäsenmaa- tai muita kiintiöitä tai aluekriteerejä. Puiteohjelmassa tulee säilyttää tasapaino tutkimus- ja innovaatiotoiminnan välillä ja edistää avoimuutta tutkimuksen ja innovoinnin toimintatapana. Puiteohjelman tulee kehittää ja tukea innovaatioekosysteemien syntymistä sekä mahdollistaa ja kannustaa kaikenkokoisia yrityksiä, korkeakouluja, tutkimuslaitoksia ja julkisen sektorin toimijoita yhteistyöhön sekä jatkaa hallintomenettelyjen yksinkertaistamistoimia osallistujan näkökulmasta.

Pääasiallinen sisältö

1) Tutkimus- ja innovaatioinvestointien vaikuttavuus

Keskustelun tavoitteena on kirkastaa tutkimukseen ja innovointiin (T&I) tehtävien investointien taloudellista ja yhteiskunnallista merkitystä.

EU asetti vuonna 2002 (Barcelona) tavoitteeksi nostaa T&I-investointien osuuden 3 prosenttiin BKT:sta vuoteen 2010 mennessä. EU on vielä kaukana tästä tavoitteesta (2,03 %, EU28, 2015) ja uudeksi tavoitteeksi on asetettu 3 %:n saavuttaminen vuoteen 2020 mennessä. Tämä edellyttää toimia sekä jäsenvaltioilta että EU:lta ja erityisesti yksityisen sektorin lisäpanostuksia. Euroopan parlamentin näkemyksen mukaan nykyisen tavoitteen saavuttaminen olisi erityisen tärkeää pitkän aikavälin kasvun, työllisyyden ja hyvinvoinnin lisäämiseksi sekä tärkeimpien kilpakumppanien etumatkan kuromiseksi umpeen.

Useat tutkimukset osoittavat T&I-investointien merkityksen. Mm. komission tuoreen selvityksen mukaan T&K-investointien lisääminen 0.2 %:lla BKT:sta johtaisi 1.1 %:n BKT:n kasvuun. T&I-toiminnan tulokset eivät useinkaan näy välittömästi vaan ne syntyvät usein keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä.

EU:n tutkimuksen ja innovaatioiden puiteohjelma, Horisontti 2020 (2014-2020), on siitä tehdyn väliarvioinnin mukaan hyvä osoitus T&I:n vaikuttavuudesta. Ohjelman avulla on erityisesti kavennettu EU-maiden välistä ns. innovaatiokuilua ja tuettu teollisuuden johtoasemaa. Horisontti 2020 -ohjelman tieteellistä vaikuttavuutta on syntynyt mm. T&I-voimavaroja ja tieteellistä korkeaa laatua vahvistamalla sekä T&I-toimia integroimalla. Väliarvioinnin mukaan yhtenä keskeisenä ongelmana on ohjelman rahoituksen merkittävä ylikysyntä, mistä seuraa hakijoiden resurssien tuhlausta ja korkealaatuisen tutkimuksen menetystä Euroopassa.

Keskustelun johdantona Horisontti 2020 -ohjelman väliarvioinnin asiantuntijaryhmän puheenjohtaja Pascal Lamy esittelee arvioinnin keskeiset johtopäätökset. Lisäksi Suomen Akatemian pääjohtaja Heikki Mannila alustaa T&I-vaikuttavuuden kansallisesta arvioinnista.

Puheenjohtaja on laatinut seuraavat kysymykset ministereiden keskustelua varten:

1. Mitkä olisivat parhaat uudet perustelut T&I-investoinneille sekä EU:n ja kansallisella tasolla?

2. Mitkä kolme muutosta tulisi tehdä seuraavassa puiteohjelmassa vaikuttavuuden maksimoimiseksi?

2) Eurooppalaisten tutkimus- ja innovaatioalan kumppanuushankkeiden avoimuuden ja koherenssin lisääminen

Keskustelun tarkoituksena on hakea keinoja, joilla seuraavan EU:n tutkimuksen ja innovaatioiden puiteohjelman (9. puiteohjelma, 2021-) kumppanuushankkeiden valikoimaa (landscape) voitaisiin yksinkertaistaa ja tehdä koherentimmaksi sekä lisätä niiden vaikuttavuutta ja avoimuutta.

Kumppanuuksia on perustettu niin julkisten sektorin toimijoiden (public-public) kuin julkisen ja yksityisen sektorin (public-private) välille erilaisiin konsepteihin perustuen. Kumppanuushankkeiden saama rahoitus on jo noin 25 % Horisontti 2020 -ohjelman kokonaisrahoituksesta ja joissakin ohjelman osissa osuus on jopa 60 % rahoituksesta.

Arviointien mukaan kumppanuushankkeiden suurin lisäarvo syntyy yhteisen vision ja strategisen T&I-agendan kehittämisestä. Niiden avulla voidaan tehokkaasti myös vähentää toimien fragmentaatiota ja päällekkäisyyttä, lisätä innovointia ja keskittyä yhteiskunnallisiin haasteisiin.

Kumppanuushankkeiden haasteita ovat strategisen ja koordinoidun lähestymistavan puute, erilaisten kumppanuushanketyyppien liiallinen määrä ja niiden rajallinen avoimuus eli ns. suljettujen klubien ongelma. Strategisempi lähestymistapa tarvittaisiin uusien kumppanuushankkeiden valintaan ja määrittelyyn sekä toimeenpanoon ja seurantaan. Kumppanuushankkeita voitaisiin myös yhdistää, koska monet hankkeet ovat keskenään hyvin samankaltaisia tavoitteiltaan. Kunnianhimoiset yhteiset toimet, jotka vaativat radikaaleja uusia tai laajoja (large-scale) innovaatioalustoja, voivat vaatia vahvemman oikeudellisen puitteen. Kumppanuushankkeiden valinnan ja uusien osallistujien mahdollisuuksien läpinäkyvyyttä tulisi lisätä.

Keskustelun johdantona tohtori Jana Kolar, CERIC-ERIC toimitusjohtaja, kertoo kokemuksistaan kumppanuushankkeissa (Joint programming ja EIT) ja professori Luc Soete, Maastrichtin yliopisto, puhuu instrumenttivalikoiman nykytilanteesta ja pohtii sen rationalisointimahdollisuuksia.

Puheenjohtaja on laatinut seuraavat kysymykset ministereiden keskustelua varten:

1. Ovatko kumppanuudet tehokkain keino saavuttaa tulevat tavoitteet? Mikä pitäisi kumppanuuksien roolin ja lisäarvon olla verrattuna yhteistyöhankkeisiin?
2. Miten kumppanuudet tulisi määritellä ja koordinoida, jotta niiden avulla voitaisiin paremmin selvittää koherenssi, muodostamisprosessin läpinäkyvyys ja avoimuus uusille tahoille? Mikä tulisi olla kansallisten viranomaisten ja komission välinen työnjako?

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 19.-21.7.2017

Eduskuntakäsittely

SuV 21.7.2017 kirjallinen menettely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Puheenjohtajan keskusteluasiakirjat: 1) The impact and value of research: providing rationale for investing in R&I, 2) Increased coherence and openness of European research and innovation partnerships

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Eeva-Liisa Kortekallio, TEM, eeva-liisa.kortekallio@tem.fi, p. 02950 63871
Petteri Kauppinen, OKM, petteri.kauppinen@minedu.fi, p. 02953 30147

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

LIITTEET

Asiasanat	kilpailukykyneuvosto
Hoitaa	**TEM**
Tiedoksi	EUE, MMM, OKM, OM, PLM, SM, UM, VM, VNK, YM